

Beslut

**efter planerad kvalitetsgranskning av Tomelilla
kommuns ansvar för grundskola**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna får en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilaga 1. Inom varje område bedöms om huvudmannen uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan lämna en framtätsyftande kommentar.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör i flera delar relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin analys av studieresultat och resultat avseende trygghet så att de innehåller relevanta förklaringar med empiriska belägg till skillnader mellan skolenheter, ämnen och årskurser samt mellan kön. Förklaringarna behöver relatera till hur utbildningen genomförs

samt till vilka förutsättningar skolenheterna får av huvudmannen.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt, och utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin analys av hur elevers behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen och utifrån denna analys genomföra riktade kompensatoriska åtgärder som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **9 december 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden.

Redovisningen skickas via e-post, skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2025:141) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen
--

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen gör i flera delar relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorer, representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation och officiell statistik.

Huvudmannens analys av studieresultat

Huvudmannen genomför viss uppföljning av studieresultat. Huvudmannen har tillgång till elevers studieresultat genom sammanställningar som rektorerna tillhandahåller via kommunens digitala system samt genom officiell statistik. Därutöver tar huvudmannen del av elevfrånvaro och lärarbehörighet. Huvudmannen får också information om nuläget på respektive skolenhet genom olika mötesforum och dialog med rektorer och den centrala elevhälsan samt genom verksamhetsbesök med fokus på undervisningens kvalitet. Huvudmannen jämför i viss mån aktuella data med förra årets resultat samt gör vissa jämförelser mellan skolenheter och mellan flickor och pojkar. Dock är huvudmannens uppföljning av studieresultat främst fokuserad på årskurs 6-9. Huvudmannens uppföljningsarbete är i en utvecklingsfas och huvudmannen har påbörjat ett arbete med hjälp av externa konsulter i syfte att tillvarata och tillgängliggöra underlag på ett mer effektivt och samlat sätt. Huvudmannen har i vissa fall sökt förklaringar till studieresultaten som visar på sådana faktorer som kan kopplas till undervisningens genomförande och de förutsättningar som huvudmannen kan påverka. Officiell statistik visar att kunskapsresultaten på flertalet av huvudmannens skolor generellt är låga i förhållande till riket och att det har varit en nedåtgående trend under lång tid, bortsett från enstaka år i årskurs 6. Även andelen elever i årskurs 9 som är behöriga till gymnasiets yrkesprogram har minskat över tid. Huvudmannen har noterat de sjunkande resultaten och sökt förklaringar genom att de låtit ett externt konsultföretag göra intervjuer med personal

och elever om undervisningen på berörda skolor. Utifrån detta underlag drar huvudmannen slutsatsen att de låga resultaten bland annat är kopplade till att lärarna har låga förväntningar på eleverna och att det pedagogiska ledarskapet är otydligt, vilket får effekter på undervisningens kvalitet. Huvudmannen har även genomfört en undersökning av elevernas ordförråd som visar att det finns många elever med låg språklig kunskapsnivå och svag läsförmåga, och huvudmannen har konstaterat att undervisningen inte fullt ut möter dessa elevers behov. Samtidigt förklarar huvudmannen de låga resultaten med hänvisning till elevunderlaget, såsom elevernas socioekonomiska bakgrund, främst föräldrars utbildningsbakgrund, och att vårdnadshavare inte prioriterar utbildning. Det framgår också av såväl officiell statistik som huvudmannens uppföljning att en skolenhet har högre kunskapsresultat än övriga. Även här handlar huvudmannens förklaring till skillnaden mer om elevernas bakgrund än om faktorer som huvudmannen kan påverka. Vidare har huvudmannen identifierat att elevernas kunskapsresultat försämras vid övergången till högstadiet. Enligt huvudmannen hänger detta samman med att tryggheten är lägre på högstadiet, men huvudmannen har inte gjort någon fördjupad analys av detta samband.

Huvudmannen gör inga analyser ur ett jämställdhetsperspektiv trots att huvudmannen har tillgång till resultat uppdelade på kön. Huvudmannen konstaterar visserligen att flickor på högstadiet generellt har lägre studieresultat i kommunen än i riket och att detta är kopplat till att flickor med goda studieresultat väljer högstadieskolor i andra kommuner. Huvudmannen har dock inte tagit reda på vad i den egna verksamheten som kan ge förklaringar till detta.

Huvudmannens analys av trygghetsresultat

Huvudmannen följer upp resultat avseende trygghet men söker inte förklaringar till skillnader i resultat mellan skolenheter eller utifrån kön. I sitt uppföljningsarbete har huvudmannen ett begränsat underlag som främst omfattar resultat från Skolinspektionens Skolenkät och elevhälsans enkät i vissa årskurser. Utöver det tar huvudmannen del av resultat från trygghetsvandringar och uppföljning av elevfrånvaro samt information om respektive skolas nuläge vid återkommande rektorsmöten. Utifrån dessa underlag gör huvudmannen enstaka jämförelser utifrån kön och skolenheter. Huvudmannen genomför däremot inga orsaksanalyser av elevernas upplevelse av trygghet utan konstaterar främst att de

sammantagna resultaten av olika kartläggningar visar på en hög grad av trygghet i verksamheterna. Huvudmannen har visserligen identifierat minskad trygghet i årskurs 7–9 samt noterat att indexvärdet för trygghet i Skolinspektionens Skolenkät för elever i årskurs 5 ligger lägre än motsvarande värde för riket. Huvudmannen har dock inte analyserat dessa resultat närmare eller ställt frågor till rektorerna i syfte att söka förklaringar till resultaten. Huvudmannen har därför inga förklaringar till varför resultaten ser ut som de gör, utan konstaterar bara att eleverna är mer otrygga när de ska börja på högstadiet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin analys av studieresultat och resultat avseende trygghet så att de innehåller relevanta förklaringar med empiriska belägg till skillnader mellan skolenheter, ämnen och årskurser samt mellan kön. Förklaringarna behöver relatera till hur utbildningen genomförs samt till vilka förutsättningar skolenheterna får av huvudmannen.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen i delar saknar analyser av studieresultat och trygghetsresultat som visar hur resultaten påverkas av hur utbildningen genomförs och de förutsättningar som ges skolenheterna. Detta gäller exempelvis skillnader och variationer i studieresultat och trygghet mellan skolenheter, stadier och mellan pojkar och flickor. Genom att utveckla analyserna kan huvudmannen få en djupare förståelse för de faktorer som påverkar studieresultat och elevernas upplevelse av trygghet och därmed skapa underlag för riktade och effektiva förbättringsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför huvudmannen att utveckla sin analys av verksamheternas studie- och trygghetsresultat så att den fokuserar på vad det är i den egna verksamheten som påverkar resultaten. Ett första steg är att jämföra resultaten mellan olika skolenheter och kön för att hitta variationer och mönster. I ett nästa steg kan huvudmannen med fördel inkludera rektorernas analyser av skolenheternas studieresultat och resultat avseende trygghet som en del i underlaget för huvudmannens

självständiga analys. Genom att på olika sätt stödja rektorerna i sina analyser av resultat kan huvudmannen även ytterligare stärka strukturen för analysarbetet och de egna underlagen för analys. Detta kan exempelvis ske genom kompetensutveckling eller andra insatser från huvudmannens sida i syfte att stärka den analytiska förmågan i organisationen. Utifrån det samlade underlaget kan huvudmannen i sin analys ställa olika material mot varandra för att nå fram till förklaringar till vad som påverkar såväl högre som lägre resultat. Genom att på ett samlat och genomtänkt sätt utveckla såväl rektorers analyser som huvudmannens egen analys kan huvudmannen ge belägg för de förklaringar som förs fram och visa att de vilar på trovärdiga empiriska källor. Att huvudmannen har belägg för sina förklaringar är i sin tur en förutsättning för att huvudmannen i ett nästa steg ska kunna vidta träffsäkra utvecklingsinsatser. För mer inspiration i arbetet hänvisas till Skolverkets hemsida om systematiskt kvalitetsarbete.¹

Huvudmannens kompensatoriska arbete

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 § och 4 kap. 7 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt, och utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorer, representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation och offentlig statistik.

Analys inför beslut om kompensatoriska åtgärder och fördelning av resurser

Huvudmannen inhämtar viss information om elevers behov och förutsättningar, men huvudmannens analys av hur dessa inverkar på elevernas möjligheter att tillägna sig utbildningen är begränsad. Inom ramen för uppföljningsarbetet har huvudmannen identifierat några elevgrupper som har låga studieresultat och som kan vara i behov av kompensatoriska åtgärder. Detta är elever med omfattande frånvaro, elever

¹ Skolverket (2024). Systematiskt kvalitetsarbete - så fungerar det.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/kvalitetsarbete> (2025-04-15)

med extraordinära stödbehov, elever med föräldrar med lägre utbildningsbakgrund, elever med språkliga utmaningar samt elever i behov av undervisning inom svenska som andraspråk. När det gäller elever med omfattande frånvaro visar huvudmannens analys att frånvaron har olika orsaker hos olika elever. Elever med hög frånvaro finns i varierande omfattning på olika skolenheter, men behovet av insatser är enligt huvudmannens analys störst på en skolenhet. Vad gäller elever i behov av extraordinära stödinsatser framgår att dessa elever har stödbehov som inte kan tillgodoses inom ordinarie undervisning och som innebär att eleverna behöver vistas i en annan typ av miljö. När det gäller elever med föräldrar med lägre utbildningsbakgrund, elever med språkliga utmaningar och elever i behov av undervisning i svenska som andraspråk har huvudmannen inte gjort någon närmare analys av hur elevernas förutsättningar och behov påverkar deras möjligheter att nå målen.

Kompensatoriska åtgärder och fördelning av resurser

Huvudmannen fördelar resurser och genomför vissa kompensatoriska åtgärder men detta är inte tydligt grundat i en analys av elevernas behov och förutsättningar. För elever med omfattande frånvaro har huvudmannen inrättat ett centralt skolsocialt team som stöttar vid utmaningar kring till exempel problematisk skolfrånvaro. Målsättningen är att insatsen ska leda till att elevernas närvaro ska öka och att det skolsociala teamet även ska stävja att sporadisk frånvaro leder till en problematisk frånvaro. När det gäller elever med extraordinära stödbehov har huvudmannen inrättat en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp och en akutskola. För att stärka förutsättningarna för elever i behov av undervisning i svenska som andraspråk omfördelas resurser mellan berörda skolenheter. För att möta elevers behov av språkligt stöd bedriver huvudmannen också ett utvecklingsarbete kring språkinriktat arbete, men detta är en generell utvecklingsinsats som omfattar samtliga skolor och elever och inte en kompensatorisk åtgärd riktad mot en specifik elevgrupps behov. Härutöver har huvudmannen en ekonomisk resursfördelningsmodell för grundskolan som utgår från socioekonomiska bakgrundsfaktorer. Det finns också ett politiskt beslut om likvärdighet vilket gör att det utgår en extra summa till skolenheter med litet elevunderlag. Huvudmannens mål med resursfördelningen är i huvudsak generella snarare än riktade mot specifika elevgrupper, såsom att resurserna ska bidra till att öka den generella måluppfyllelsen.

Huvudmannen följer i begränsad utsträckning upp om kompensatoriska åtgärder och tillförda resurser leder till faktiska förbättringar av elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Huvudmannen genomför viss uppföljning avseende elever med omfattande frånvaro och har då sett att vissa av de stödinsatser som elever hittills fått bidragit till ökad skolnärvaro, samtidigt som det finns insatser som avslutas för att de inte ger effekt. I övrigt följer huvudmannen främst upp studieresultaten generellt och det saknas en systematisk uppföljning och analys av hur de kompensatoriska åtgärderna påverkar de identifierade elevgruppernas studieresultat eller möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin analys av hur elevers behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen och utifrån denna analys genomföra riktade kompensatoriska åtgärder som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen har en otillräcklig analys av hur elevers olika behov och förutsättningar inverkar på elevernas möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. Resultatet av detta är att det blir svårt för huvudmannen att vidta relevanta, träffsäkra och kraftfulla kompensatoriska åtgärder som möter de faktiska behov som finns hos eleverna i huvudmannens verksamhet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen analyserar elevers behov och förutsättningar på skol- och gruppnivå och hur dessa påverkar elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Analysen ska syfta till att identifiera grupper av elever med sämre förutsättningar att nå målen och tydligt förklara vilka förutsättningar och behov dessa grupper har. Med elever med sämre förutsättningar åsyftas dels elever som har sådana bakgrundsförhållanden som riskerar att påverka deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen, dels på elever som oberoende av bakgrundsförhållanden har sämre förutsättningar att nå målen. Som en del i analysen kan huvudmannen mer ingående analysera

studieresultat för de grupper av elever som antas ha sämre förutsättningar samt skaffa sig en fördjupad bild av vilka utmaningar de olika elevgrupperna har när det gäller att tillgodogöra sig utbildningen. Genom en sådan analys får huvudmannen underlag för beslut om träffsäkra och relevanta kompensatoriska åtgärder för de elevgrupper som har störst behov. Dessa åtgärder behöver sedan följas upp för att huvudmannen ska kunna försäkra sig om att de har avsedd effekt för de specifika elevgrupperna.

På Skolinspektionens vägnar

X Ingrid Jacobsson

Föredragande

Signerat av: Ingrid Jacobsson

X Therese Nilsson

Beslutsfattare

Signerat av: Therese Nilsson

I handläggningen av ärendet har även utredare Sandra Andersson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning planerad kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med rektorer
- En gruppintervju med förvaltningspersonal
- Två intervjuer med ansvariga politiker.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var huvudmannens styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två väl definierade och begränsade granskningsområden i syfte att få en djup

förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden inom en specifikt utvald skolform. De två ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga områden som tillsammans bildar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående områden.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om huvudmannen

Skolinspektionen besökte huvudmannen den 1 april 2025. Besöket genomfördes av utredare Ingrid Jacobsson och Sandra Andersson.

Tomelilla kommun är huvudman för sex grundskolor. Enligt officiell statistik för 2023/2024 var cirka 1050 elever inskrivna i grundskolorna.